

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 koron.
 Egy hónap ..... 2 korona

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 3 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
 A hirdetés első sor egyazon 20 sz. minden évfolyamánál 16 fillér.
 Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyetemen
 vasútiak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 22.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József löherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF

Péntek, december 4.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlők: A bosnyákok nálunk és a mieink Boszniában.
- Megvédott román képviselők.
- Nagy Sándor az állami népoktatásért.
- Három évi fegyház az újpesti bankrablónak.
- Csak botrányt ne!
- Afriai mérnök Aradon.
- A „gyilkosok.”
- Megbüntetett felperes.
- Párisi estély a Mozi-ban.
- A prágai statárium.
- Dagad az Iskola-panama.
- „Ki velük!”
- Tarkaságok.
- Tárca: A mozi kullisszái mögül.

A bosnyákok nálunk és a mieink Boszniában.

Arad, december 3.

Zseniket és mártirokat nem jó színről-színre látni. A zseniken észreveszik a bámulóik, hogy ép úgy esznek, isznak, fogalkat szint' azon mód piszkálják, mint a közönséges emberek, a mártirokon pedig nem veszik észre a töviskoszorút. Különösen nem jó a vértanukat olyankor látni, amikor a szenvedések után újra megkezdik a hétköznapi életet. A mártirokért való rajongás mindig fellengős érzés és a fellengős ember mindig rossz néven veszi valakitől, ha inkább akar egy gyáva, de eleven kutya lenni, mint bátor, de lecsukott oroszlan.

A piros fezes emberek, akik tegnap, meg ma a császár kegyelméből az aradi

utcákon jártak-keltek, a bosnyák mártirok már sokkal kisebb nimbuszt viseltek, mint akkor, amidőn a csendőrök a várba cipelték őket. Senki se kívánta nekik, hogy polgár létükre tovább is a Straushausot lakják, de azért most már egészen más-ként állanak a szemünkben, mint azelőtt.

A valóság ugyan ma is az, ami azelőtt volt: polgárokat, sajtóvétségért, katonai törvényszék ítélte el, s ezeket egy idegen állam területére, katonai foglyokul vitték el. A nyáron nagyon fölkaparta ez a vért, izgatta az indulatokat és az érzéshullámok átgűrűztek a városháza ülés-termébe. Azóta azonban az események sok enyhítő körülményét hozták meg ennek a kétségbevonhatatlanul durva ítéletnek.

Csak a sorrend fordult meg. A banjalukai szerbeket, akik a nagyszerb eszméért tüzeltek és alapítottak lapot, a haditörvényszék ítélte el a hadijog alapján, pedig nem volt háboru. Azóta azonban van háboru, s azóta egész másként fest, ha valaki Boszniából, a Szerbiával való ölelkezést kívánja és hirdeti.

Mi lobogtunk és izguitunk a banjalukai mártirokért. De ha arra gondolunk, hogy ezeknek a mártiroknak, a politikájuknak, a propagandájuknak van valami közük György szerb trónörököshöz, a hátulgombolós Napoleonhoz, ha az ő érzéseik egyformák azok érzéseivel, akik Belgrádban a Mihály fejedelem-téren, éretlen göggel hadat üzentek nekünk: akkor legalább is sajnáljuk az eltékozolt izgalmat

és a megfontolatlan szimpátiát. Igaz, hogy ők nem sokat értek vele, a kegyelmet se ennek köszönhatték, — de mi azért szeretnénk kitörölni valamit a multból.

De György trónörökös, a szerb toborzó táncot még megbocsátanánk a bosnyák vendégeknak. Hanem ha az ő nagyszerb propagandájuk, az egyre veszedelmesebbnek látszó szláv agitáció siettetette a balga Aerenhalt, hogy az annexiót ki-mondassa, ha az ő, talán malom alatti politizálásuk adott alkalmat és ürügyet a nagy fait accompli-ra, amelylyel a külügyminiszter a monarchiát a háborus veszedelembé ráncigálta, — akkor mi nem engesztelődünk ki a fezes mártirok irányában. E részben viszont igaz, hogy a niba félig az övék, a másik fele pedig Aerenthalé; — de a bűntárs sohase kisebbíti a bűnösök mulasztását.

S van még egy szempont, amely, talán csak nyárspolgári fölfogás szerint, le-hüti az irántuk való szimpátiát. Kiszabadulván a fegyházból, mi kartársakat vártunk, a publikum szerkesztőket s e helyett kijöttek a várból jóképű boltosok és kőművesmesterek. A kőműves mesternek és a boltosnak ép úgy lehet politikai meggyőződése, mint másnak, szegődhetik a vagyonával, eszével és a szabadságával akárminő propagandához: de forradalmat ők tudnak legkevésbé csinálni. S ők, a pult mellett és az építő állványnál, talán legkevésbé tudják tisztán megítélni a bonyodalmakat, amelyeket az ő cselekvéseik okozhatnak. Hát mért nem maradnak a pultnál és az építő-állványnál?

A mozi kullisszái mögül.

— Budapesti levél —

A kullisszák mögött élet mindenha ingerelte a közönség kíváncsiságát. Kevesen tudják persze, hogy a mozinak is vannak kullisszái. Pedig hát azért, hogy a mozgóképek nem színpadon, hanem csak egy kifeszített vetületi síkon játszanak, nem kell azt gondolni, hogy nincs a mozinak kullisszái: udvarlók, intrikával, figyelővel, rendezővel és minden egyéb előlével, sőt olyasmival is kapcsolatosan, amelyek a mozik olyannyira elcsúszó, büszke színpadai mögött elő sem fordulhatnak. Minálunk a mozi úgy tartjuk nagyon népszerű és nagyon el van terjedve. Pedig esalódnunk. Mozi-színházaink vannak; de nincsenek mozi-színpadaink, mozi-írókkal, mozi-rendezővel és mozi-színészekkel.

Párisban például ez már igen fejlett kegyelmezetel és számos színésznek nyújt tisztességes megélhetést. Sőt mozi színészek lenni, vagyis — olyannak, aki a fölvevő masina előtt eljátsza a darabokat — bizonyos tekintetben külön talentumot igényel; a mozi számára kitűnő némajátékosnak kell lenni; tagjelisékekkel és mimikával kell eljátszani ugyanast, aminek eljátszásában más színésznek a hallható beszéd is rendelkezésre áll. Ami pedig a díszleteket illeti — hát e részben a mozi publikum roppant követelő! Kaszinosított fenevadakkal nem éri be; igazi oroszfiatok, igazi medvék kellene, igazi tigrisek; vámszen-

tenger nem jó; igazi tenger kell, igazi hullámokkal. Sőt a mozi közönség elvárja, hogy a súlyos hajó valóban hajó legyen, valóban súlyos, valóban elmerüljön és a rajta levő utasok valóban a tengerbe fulladjanak. A mozinban a földolog a szenzáció: úgy az előadott darabot, mint a dekorációkat illetőleg. És míg a színpadon egy elmés párbeszéd derűltséget fakaszt, — a mozi-közönség csak akkor mosolyog, ha a hős az első képen beleesik egy kirakatba és az üvegcserépek összevörösítik kezét, lábát, arcát; ha a második képen belesuhan egy kosár tojásba és azután keresztül megy rajta egy század katonaság és a katonák mind ráesnek és így tovább, míg végre az utolsó képen a hajóról belepottyan a tengerbe és már menekülne, de a cápa lenyeli... Hogy csinálják, miként csinálják ezeket a felvételeket? Kik ne isgatna ez az érdekes kérdés. És lágyan, felsemelve ezt a nagy érdeklődést, a francia képes folyóiratok már hónapok óta rovatot vezetnek a mozi kullisszái mögött folyó próbákról, főpróbákról és előadásokról; sőt hovatovább a nagyképű kritika kegyetlen lesz leereszkedni a mozihoz, rendszeres bírálatot tartva, meglegyezve, hogy X. Y. kisasszony nem elég természetihven vetette magát a robogó vonat elé és hogy a „Niagara utazása” című premiére olyan vieux jeu, hogy már Sároemberken sem hat az újdonság varázsaival. Mi több: követelni fogják a moziképeit a népművészet.

Hát mindenki kiférhet önmagától a mozi előadásainak nyitját. Nem titok az, csak úgy

nem, mint a fotografálás. (Bár eleiben, anno kezdetben, a fényképezést a derék fotografusok mint művészetet adták be a közönséggel szemben és titokzatos hókuszpókusokkal cícomázták. E babonás járulékokból maradt meg ez a varázsigé: „Tessék barátságos arcot vágni.”) Kigondolhatja az ember, hogy intérszerűket színpadon, de esetleg az eredei kastélyok eredei termében vesznek föl és ott játszik meg színészek a darabot; míg a nyitott dekorációk közül jeleneteket a természetben kapják le. A tengert: a tengerparton, vagy a hajó fedélzetéről; az utcát az utcán, az erdőt az erdőben. Ha a vonat elgázol valakit: előbb leveszik az arra robogó vonatot és mikor a vonat elhaladt, (vagy előbb) a színész a sínre ugrik, ott lefelecsk, ezt külön veszik le. Ezt a képet ráborítják az előbbire és végül ami maradt, a szétrombolt tégel; ismét külön felvétel, egy szétrombolt báouval és sőtét folyadékkal leloesolt sínekkel és talpfakkal.

Nem nagy sor. Van azonban mutatvány, ahol elhül az emberben a vér. Ilyen mutatványok egyikével — amelyet a budapesti mozikból is ismer a közönség — a napokban a bíróságnak volt dolga, t. i. a párisi bíróságnak, annyival inkább, mert hiszen — tudunkkal — Budapestben formálisan berendezett mozi-színpad nincs, sem mozi színészek. Az ismert jelenet, melyet majd minden mozi látogató látott (és ki nem volt még mozi), abban csuesedik ki, hogy egy jó felvon egy szekert a benne álló kocsihoz és a csúnymagas szikla te-tejére, ahonnan az alul örvénylő tengerbe

A martírok hazamennek Boszniába — s ki tudja, talán már holnap utánuk mennek a katonáink, a tartalékosaink, a véreink. Talán azért kell menniük, mert a boszniai szerbek akciója tette vérmessé Szerbiát, s annak hatása alatt tart jogcímet az annektált tartományok egy darabjára s ezeknek végső következtése az, hogy fegyverkeznek, bandákat szervez ellenünk. Ha ezt tudjuk, — bizonyára másként érezzük a nyáron, a nagy bosnyák vita idején. Most se gyűlöljük őket, a beugratott fanatikusokat, akik annyi fegyverházat semmi körülmények között se érdekeltek meg, mint a mennyit rájuk szabtak. És a mint járnak-kelnek, az arcukról leeszküszik a gondolat, hogy soha az életben nem foglalkoznak Nagy-Szerbiával, lap-alapítással és hasonló bűnökkel. De azért utánuk jár a sóhajtás:

— Ők kegyelmet kaptak, mikor kapnak kegyelmet azok a katonák, akiket miattuk Boszniába visznek? . . . +

Megvádolt román képviselők.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Budapest, december 3.

Ma folytatták a képviselőházban a földművelési költségvetés tárgyalását, amelynek keretében Pop Cs. István képviselő szóvá tette a parcellázásoknál és telepítéseknél történni szokott visszaéléseket. Darányi Ignác erre assal felelt, hogy a román s általában a nemzetiségi képviselők folytonosan igazadják a népet.

A képviselőház tanácskozása különben ünnepléses gyorsasággal haladt ma. Letárgyalták a földművelési költségvetést és gyorsan áttértek a kultuszárca, amelynek kapcsán Nagy Sándor dr. nagylaki képviselő tartalmas beszédet mondott.

Részletes tudósításunk a következő:

Justh Gyula elnök pontban 10 órakor nyitotta meg az ülést. Rögtön megkezdődik a költségvetés tárgyalásának folytatását. A földművelési tárca részletes tárgyalása következett.

suhar. A suhanás pillanatában persze a fölvevő gép szünetet tart és a kocsiat bábuval cserélik ki. A gép astán tovább berreg. Ezt a szünetet a közönség természetesen nem veheti észre. Mikor ezt a jelenetet fölvevették, csak a kocsiassal voltak irgalmasak. A lovat feláldosták és a szegény pára, a közönség háborzongatása céljából, valóban és csakugyan lezuhant a valódi szikla ormáról a valódi tengerbe. Párisban a bíróság ezért felelősségre vonta az illető mozi-előadót és az igazgatót állatkínzás miatt tízezer frank pénzbüntetésre ítélte. Elég kevés. Ime a mozinak még a törvényt is szorolnia kell, hogy a közönség igényeit szolgálhassa. A közönség pedig borzongani akar. Ez a borzongás jól esik neki, mert avatatlanságai folytán a képekben csak kiszélesítést vél és nem tudja, hogy amit lát, nem egyszer, korántsem a valóságok csodálatos és szelészése, hanem bizony maga a valóság.

A megbírságot mozi direktort nem is tudjuk megróni ezeknél fogva. A közönség ilyen, nem ő. Ő a közönségnek igaza lehet. Mégis szép dolog egy hajókatasztrófát végig nézni, annak minden b: rza mával együtt, de egyú tal érezni a magunk biztonságát. És ha hozzá vesszük, hogy az igazság és mégis jeles órák: csak buss, legfeljebb negyven fillérbe kerül. — akkor még elismeréssel is lehetünk a mozinak, mely ilyen szenzációkkal szolgál anélkül, hogy vagyoniilag vagy testiileg tönkremenének bele. M. H.

(Románok, székelyek, magyarok.)

Pop Cs. István: Más tételhez szölt, mint a melyhez akart, erre elnök figyelmeztette, mire leült.

A dologi kiadásoknál Zakariás János a székelyek bomlásával foglalkozik, az Albina-bank terjeszkedéséről panaszodik. A románok agresszív faji politikáját támadja. Kijelenti, hogy a román képviselőknek az a vádja, mintha a kormány csak a magyar ajku lakosságot támogatná a románok háttérbe szorításával, nem áll meg, mert az erdélyi akció kiterjed az ott lakó összes nemzetiségekre. Majd a székely erdők kihasználásáról kezd beszélni.

Elnök: Figyelmezteti, hogy a tárgynál maradjon.

Zakariás János: A telepítési birtokpolitikát fejtegeti és a tételt elfogadja.

Pop Cs. István román nemzetiségi támadja a kormányt a székely akció miatt, mert a nemzetiségi vidékeket nem támogatják. Síralmas színekkel festi az Alsó Fehér- és Hunyadmegyei román lakosság nyomorát, amire felhívja a kormány figyelmét.

Elnök: Két ízben figyelmezteti, maradjon a tárgynál.

Pop Cs. István: Kijelenti, hogy a románok kiűnő iparclikeket gyártanak, amit a magyarok szívesen vesznek. Ezt a tehetőségüket fejleszteni kellene a miniszternek. Panaszodik, hogy es a nép teljesen el van hagyva, mintha nem is volna. A tételt nem fogadja el.

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter: Kijelenti, hogy hírlaplilag teszi közzé Pop Cs. István vádjaira vonatkozó adatokat, melyek pontról-pontra meg fogják cáfolni tarthatatlan vádaskodását. Adatokat sorol fel annak igazolására, hogy a román képviselők nem a nép boldogulására törekednek, hanem újabb újabb tápot akarnak nyerni a nemzetiségi igazságokra.

Ezután az összes tételleket elfogadta a Ház.

(A kultuszárca.)

Következett a kultuszárca költségvetésének tárgyalása.

Sághy Gyula előadó hosszasan ismerteti és elfogadásra ajánlja.

Ezután szünet következett. Szünet után Szabó István általánososságban bírálja a kultuszárca költségvetését és sürgeti a toenzás, a testi nevelés leezivebbé tételét. A költségvetést elfogadja.

Návay Lajos: Kijelenti, hogy a kultuszárca iránt magyar érzésből kifolyólag bizalommal viseltetik. Mőtányolja a népoktatás államostításának kívánalmait, azonban a tárca dalomnak részt kell venni ebben a nagy arányú tanügyi akcióban. Arra kell törekedni, hogy egy egységes kulturát alkossunk, melynek jó téteményeiben faj, vallás és nemzetiségi különbség nélkül mindenkinek részeseülni kell. Remél, hogy ilyen alapon javulni fog a nemzetiségekkel kiélesedett helyzet.

A szónok ezután gazdasági ismétlő iskoláról szól. Nem igen vár eredményt azoktól, akik a kurzusokat elvégzve csak vasárnaponként nevelik a gyermekeket. A költségvetést meg szavazza.

Bella Mátyás: A nemzetiségi kérdéstről beszél. Arról panaszodik, hogy a kormány csala linta módon magyarostítja a nemzetiségi gyermekeket. A költségvetést nem fogadja el.

(Nagy Sándor beszéde.)

Ezután Nagy Sándor szólal fel. (Beszédét lapucok más helyén közöljük.)

Elnök az ülést délután négy órára halasztotta.

(Az esti ülés.)

Déután 4 órakor alig 18 képviselő eljött nyitotta meg az elnök az ülést. Felszólaltak a kultuszárcahoz még Csóthy Géza, Halász Lajos, Somogyi Aladár.

Apponyi Albert gróf reflektálva a felszólalásokra, kijelentette, hogy államtitkára az Opera bérbéadásáról csak mint tervről folytatótt tárgyalásokat, ezeket a terveket azonban ő egyelőre egészen eljette.

Buzáth Ferenc és Zakariás János felszólalásai után az ülés 8 órakor véget ért.

Nagy Sándor az állami népoktatásért.

A kultuszárca a képviselőházban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 3.

Nagy Sándor dr. nagylaki képviselő hosszabb beszédet mondott ma a képviselőházban a kultuszárca tárgyalása alkalmával. Tartalmas s a népoktatás kérdésének minden részletét fölölő beszédében az állami népoktatás hívének vallotta magát. Fölhívta a kormány figyelmét ama nemzetiségi tanítókra, kik nem elég lelkiismeretesen s így eredménytelenül tanítják a magyar nyelvet. A népszerű képviselő nagy figyelem és helyeslés közben mondta el beszédét s általános volt a parlamentben az a nézet, hogy a magyar népoktatás ügye nagyot haladna, ha mindazok megvalósulnának, amelyekre Nagy Sándor mai szónoklatában fölhívta a kormány figyelmét.

A nagy figyelmet érdemlő beszédet itt közöljük:

(Jelentős reformok.)

Nagy Sándor: Foglalkozik Návay Lajos beszédével. Utal arra, hogy Magyarországon hatványozott szerepe van a közoktatásnak a magyar nemzeti állam kiépítésének hatalmas feladata körében. Es a szerep még jelentősebb most, midőn átmeneti kormányzatban élünk, amidőn tehát nagy közjogi kérdések ezen átmeneti korszak alatt meg nem oldhatók, amidőn tehát kulturális életünknek kell hatékonyabban fejleszteni. Kétségtelen, hogy évtizedek óta nem történt a kultuszárca terén oly korszakalkotó reform, mint amilyen Apponyi iskolai törvényjavaslat. Szóló az államostításnak volt mindenkor híve, es volt a függetlenségi pártnak tradicionális kultuszárca, hiszen nagyon sokszor adott be a függetlenségi párt hivatalos határozati javaslatot, amely a népoktatás kötelező voltát, egyenességét és államostítását kívánja. A függetlenségi párt fölfogása szerint a népoktatás elsőrendű államfeladat és szóló a költségvetést a legnagyobb örömmel elfogadja, dacára annak, hogy az államostítás benne keresztül vive nincs. Teszi ezt azért, mert meg van győződve, hogy sokkal kisebb pénzügyi megterheléssel az Apponyi ílele törvényjavaslat által mindazon eredmények, amelyek az államostítástól vár, fognak előlani. A mostani költségvetés 200.000 koronát irányoz elő az új állami iskolák építésére és állami kezelésbe vételére. Figyelmébe ajánlom a miniszternek, hogy tekintettel legyen az iskolai gondnokságok előterjesztésére, mert ezek tagjai önzetlenül és a helyi ismeretek figyelembe vételével teszik meg előterjesztéseiket. Sok hiány van még most is a beiskoláztatás körén, a mi kitűnik onnan, hogy a miniszteri indoklás szerint háromszáznyolcvannyolc ezer gyermek nem jár iskolába, a minék okát a lanya ellenőrzésben találom. Utal az államtitkár azra kijelentésére, hogy Magyarországon elegendő nemzeti népoktatás kell, a minék nézete szerint az a három előfeltétele van, hogy jó iskola, jó tanító és jó tanfelügyelet legyen. A jó tanító alatt azt érti, hogy megfelelni tudjon is, akarjon is a tanító a törvény rendelkezésének.

(A felekezeti iskolák.)

A magyar nyelv oly mértékben tanítandó, hogy a nem magyar ajku gyermek a negyedik évfolyam bevégeztével gondolatait szóval és írásban érthetően ki tudja fejezni, amely tanító ezt az eredményt elérni szándékosan nem akarja, az ellen természetesen fejelemit kell írni, de vannak tanítók, akik ezt renitenskedésből nem teszik, vagy azért mert félnek esetleges hazafiatlan tendenciájú egyházi főhatóságuktól. Ezeket tanítani kell, egyes jeles embereket küldeni szét az országba, akik körletekben oktassák a tanítókat a magyar nyelvnek sikeres tanítására. De függetlenül is kell

— Ilyen mondatok nincsenek a magyar nyelvianban.

— Egyenként kerestem össze a szavakat.

— Plaskovszky nem mendott semmit a bankban?

— De igen, ő a gyárban tanulta a magyar kifejezéseket.

— A pénzt miért ásták el?

— Ugy gondoltuk, hogy, ha majd visszajövünk Budapestre, mindketlen veszünk belőle annyit, amennyire szükségünk lesz. (Derűltség.)

— Hol ismerkedett meg Plaskovszkyval?

— Bécsben

— Ezzel véget ért Antoslevics kihallgatása és Plaskovszkyra került a sor.

(Összevesznek a rablók.)

Ezután Plaskovszkyt hallgatták ki. Ő azt mondja, hogy őt Antoslevics csábította a rablásra.

— *Hasudsz!* kiált közbe Antoslevics.

— Nem hasudok. Te vagy az én megfontóm.

Különböen ő is úgy mondta el a rablás lefolyását, amitől társam.

(A tanuvallomások.)

Ezután a tanúk következtek. Az első tanu *Bródy Aladár*, a bank cégvezetője, aki kijelenti, hogy az elrabolt pénzből csak 305 korona hiányzott, de biztosítás útján az is megtérül.

Deverák *Károly*, az úpesti fiók vezetője elmondja részletesen a rablás lefolyását. Elmondja, hogy Antoslevics a pénztárost törrel és revolverrel kényszerítette a kassza kinyitására.

Az elnök: Természetesen nem lehetett védekezni, ugye bár?

A tanu: Cseruzával Browning elien bizony nem sokra lehet menni. (Derűltség.)

Az elnök (a közönséghez): Könnyű nevetni most, de neveszenek a Browning és a tér előtt.

Az elnök (a tanuhoz): Mikor a pénzt rakta a kasszába Antoslevics, mind a két keze le volt foglalva?

A tanu: A tér mindig a kezében volt.

Antoslevics: Nem igaz, mert a revolvért az asztalra, a kést pedig a heisd zsebembe tettem.

Utána *Schäffer Géza*nak, a bankfiók pénztárosának a kihallgatására került a sor. Vallomásaiban ő sem mond semmit újat.

Fleischer Hugó, a cég másik alkalmazottja, aki a rendőrségre akart telefonálni, azt mondta, hogy amikor a revolvért az egyik rabló kezében meglátta, azt hitte először, hogy revolverűgyöngök. (Derűltség.)

Stern Herman, a bank gyakornoka, akit a rabló megsebesített, elmondja, hogy ő felelőségre akarta vonni Antoslevicsot, de az úgy vágta fejbe a revolverrel, hogy véresen került el.

— Hány revolvert látott? — kérdezte az elnök.

— Kettőt.

— Pedig csak egy volt.

— Én a sarokban feküdtem és onnét kettőt láttam.

Ezután több kisebb tanuhallgatás volt, majd a párbeszéd hangzottak el.

(Az ítélet.)

Az esküdtszék este 9 órakor hozta meg ítéletét. A két rablót rablás büntette miatt mondták ki bűnösnek és a törvényszék egyenként három évi fegyházra ítélte őket. Az ítélet jogerős.

A „gyilkosok.”

Tragikomikus esetek. — Üldözik a fojtogató bandát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

A rejtélyes kilenczemes gyilkosság tettesteinak nyomozása ernyedetlenül és állandóan tart; eddig az első órákban szerzett adatoknál több bizonyosságot a nyomozó hatóságok nem tudtak szerezni. Mintha a föld nyelte volna el a egyetlen baramlákat, úgy elveszett a nyomuk.

A falvak lakóival hetek óta félelem között élnek. A nyomozó csendőrök azt beszélik, hogy az élet költözött el a helységekből. A lakosság egész nap lakásalban tartózkodik. Minden házában van már valami löfegyver, amely állandóan töltve van. A csendőrörsök munkáját roppanul megnehezíti, összeszavarja a lakosság rémültése. A falusi nép minden ismeretlenben gyilkost lát, fut a csendőrségre s valósággal követeli a letartóztatást.

Majdnem minden nap történik ilyesmi a községekben. Ma este például az összes nyomozó községek valóságos mozgósítását szülte a vinalg csendőrség részéről az aradi rendőrségre telefon útján leadott jelentés, amelyről aztán később kitudt, hogy teljesen alaptalan. Este fél nyolckor arról értesült az aradi bűnügyi osztály, hogy délután öt és hat óra között a temesmegyei *Szécsány* községben ismét a fojtogatók végzeték verifagyasztó munkájukat. A vinalg csendőrmester jelentése szerint *Szécsány* községben megfojtva találták *Halbó Annát*, egy hatvan év körüli asszonyt s a hozzá tartozói látták, hogy a gyilkosok az asszony háza mellett levő kerten keresztül menekültek el. Egész *Szécsány* a gyilkosok üldözésére indult. A jelentés szerint a gyilkosság elkövetése után az asszony holteste még nem hült ki s ott hevert az udvaron.

Greén főkapitány a legmesszebbmenő intézkedéseket tette meg a gyilkosok kérékerítésére, mert azt hiszi, hogy a gyilkosoknak ez esetben nincs annyi idejük a menekülésre, mint az előbbi gyilkosságoknál.

Aradon néhány perc alatt már isgalommal tárgyalták a legújabb bűntényt. Egy óra múlva azonban kitudt, hogy *Szécsányban* senkit sem gyilkoltak meg. Az egész rémes históriát az okozta, hogy *Halbó Anna* szokása szerint *alaposan berugott* s teljesen elázva f. trögött a háza udvarán. Segélykiáltásokat hallatott, de csak azért, mert eszében jól megülte magát.

Egy *Gecsei Sándor* nevű, Aradon többször büntetett, rovtos multu köműves mintegy tíz nappal ezelőtt Aradról *Református Kovácshádra* érkezett. A mezőkovácsi csendőrőrmester tegnap a faluban volt valami magánügyben s tudomására jutott, hogy a községben egy munkanélküli, gyanusan viselkedő egyén tartózkodik. Avonnal intézkedett, hogy a községi rendőrök tartóztassák le. El is fogták, be is kísérték *Gecseit*, akit a tavasszal az aradi rendőrség lopás miatt a törvényszék elé állított. Hat hónapi börtönrre ítéltek s egy újabb bűnügyéből kifolyólag szintén várható nagyobb büntetést. Ez az alak megszökött a csendőr laktanyából és *felakasztotta magát*. A csendőrmester annyira biztosra vette, hogy az elfogott a kisseztemklői gyilkos, hogy Aradra sürgőnyt mentesítet, melyben jelenti, hogy *Jovin Néca gyilkosa — öngyilkos lett* s kéli, hogy *Weiss Adolf* újaradi gabonakereskedő menjen *Kovácsbázára* a személyazonosság megállapítása céljára.

Tegnap este a temesmegyei *Hódony* községnek jutott egy kis rablógyilkos üldözési mulatság. *Csóka Györgynél* betörők jártak, akik a kocsit, meg a lovat skarták elvinni. A lakosság mindjárt a gyilkosra gondolt és mindenfelé üldöste az idegeneket, de eredménytelenül.

Csak botrányt ne!

A szerelem emléke.

A meggyanúsítás, még ha alaptalan is, nem megy el hatástalanul az emberek lelke fölött. A sanda gyanu otthagyja fullánkját az emberek szívében. És az emberek, a legintaktabbak, az egészen ártatlanok, a vétek nélkül valók is megremegnek, ha képtelen gyanúsítás éri őket. A legszimplább parasztban, még ha nem is nyomja vád a lelkiismeretét, meg van már a törvénynek ez az ösztönszerű félelme. Hiába kerül ki valaki hónap is fehérebben a börtönből; meghurcolták a sárban, s a plazokból már tapadt hozzá valami. A botrányok története lassankint elhomályosul az emberek fejében, de a szereplő személyek neve nem. Ép ezért, fél, retteg mindenki attól, hogy koholmányokkal kapcsolatban bár, szerepeljen a neve. Van ebben valami természetes ösztön is. A vadra, amely a nyilvánosság előtt hangzott el, a nyilvánosság előtt kell védekezni, s az ember akkor sem vetközteti szívesen pörére a lelkét, ha azt kell igazolnia, hogy az tiszta. Erősen emberi vonás, mint ahogyan erősen emberi történet ez is, amelynek motívuma gyanánt szerepel.

Budapest egy öreg házaspárjáról szól az eset. Gazdag, előkelő társadalmi pozícióban, szóval köztiszteltben élő öreg bácsi az ügy szenvedő szereplője. A néni a nyolcvanas éveket tapossa, a bácsi a hetvenen jár túl. *Philemon* és *Bauis* idill lehet, gondolja az ember, de az idillbe beleszít a mult egy hazajáró története, mely remegésben tartja mind a kettőt. Volt egy idő, amikor a galambósz bácsi nem volt hetvenesztendő, a felesége nyolcvan. Akkoriban a férfi szerelmes lett, törvénytelen szerelem égette a lelkét és miatta ott hagyta hitvesét. A szeretőjével mámoros boldogságban élt egyideig, aztán felülkerekedett benne a derék, hű férj, a becsületes nyárspolgár; újra feltámadt benne a családi élet szentsége; annak minden kellemessége, az ebéd után való zavartalan emésztés, csak egy negyed órát szundikálás. Erre aztán otthagyta a szeretőjét és visszatért a legitimált szerelembe és a törvény biztosította örök hűség és szerelem nyugodt biztonságában éldegélt. A derék emberben annyira fölülkerekedett az erkölcsi érzés, hogy amikor a szeretőjével való viszonyából származó leánygyermek felkereste, kiutasította azt a házából, nehogy megtántorodásának idejére emlékeztesse. És éldegélt köztiszteltben és közbecsületben a derék öreg ur, negyven és ötven éveknél is tovább. Ekkor azonban, deus ex machina, megjelent a megszemélyesített bűnhődés.

Egy ember jelent meg, aki titkos rendőrnek nevezte magát s előadta, hogy súlyos váddal illetik az öreg embert. A tulajdon lánya iránt viseltetik természetellenes hajlandóságokkal. Így szót a vád. S az öreg ur, aki még a természetes apai érzéseket is kiölte magából (nemhogy természetellenes ellenkezőt táplált volna), ennek a lehetetlen rágalomnak a súlyja alatt egyszeriben megváltozott. Osszetört.

Ártatlanságának teljes tudata ellenére csak úgy szúrta a pénzt, hogy egy hazugságot elfojtson. És éveket töltött remegésben, attól való féltében, hogy nyilvánosságra kerül a rágalom. Az életének legszebb idejét, szerelmének igazságát kinekül megtagadta, tagadását egy életen át emelt fővel hordta, de a legsilányabb hazug szóra össze roppant.

Készülődés a háborúra.

Magyar csapatok Boszniában. — Tömeges katonaszállítás.

Aradon átvonuló póttartalékosok.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 3.

A mai nap eseményei alighanem a teljes mozgósítás előjelei. Az ország majdnem minden nagyobb városából érkeztek táviratok, melyek a magyar csapatok tömeges utrakeléséről adnak hírt. Budapestről, Kolozsvárról, Nagyváradról, Pécsről, Kassáról, Losoncra, Egerből, Miskolcra és még több városból részben már elindultak, részben holnap indulnak az erős csapatok Bosznia felé. Ma éjszaka négy órakor Aradon keresztül is több zászlóalj ment az annektált tartományokba. Ezek javarészt erdélyi póttartalékosok, mert — mint azt egy nagyváradai távirat is jelzi — már a póttartalékosok behívása is sorra került.

A Szerbiából jövő hírek még komolyabbá teszik a helyzetet. Egy véres hátszéli csatáról érkezett hírt ugyan lecafol a hadügyminisztérium, de ha hiszünk is a mindig kétes hivatalos cáfolatnak, akkor is veszedelmesnek kell tartanunk Szerbia magatartását. Erre mutat a szkupstina mai üléséről érkezett távirat is, mely a háborús hangulat terjedésére vall.

Mai részletes tudósításunkat az alábbiakban adjuk:

Háborús hírek a képviselőházban.

Fővárosi tudósítónk jelenti:

A képviselőházban ma igen sok szó esett a háborús hírekről és a mozgósításról. Általános az a meggyőződés, hogy a zászlóaljok tömeges szállítása nem egyszerű kiegészítése vagy megerősítése a boszniai hadtestnek, hanem mozgósítás. Beszéltek arról is, hogy Szerbia és Montenegró provokáló magatartása következtében elkerülhetetlen a háború, annyival inkább, mert nyilvánvaló, hogy nemcsak Anglia, hanem Oroszország és Törökország is biztatják Szerbiát és Montenegrót.

A képviselőház mai ülésén az a hír is elterjedt, hogy a költségvetés letárgyalása után a képviselőház azt hosszabb időre elnapolja. Ennek a váratlan intézkedésnek az okát a külpolitikai eseményekkel hozzák összeköttetésbe. Ezt a híresztelést később megcáfolták. A Ház a költségvetés letárgyalása után azonnal az adóreform tárgyalásába kezd.

Ferenc József a békéért.

Bécsből jelenti egy távirat: Az a hír van elterjedve, hogy a király a mai katonai tanácskozás során a béke megtartása iránt fejezte ki óhaját.

A kárpótlás.

Konstantinápolyból jelentik: Pallavicini nagykövet értésére adta a portának, hogy Ausztria-Magyarország hajlandó tárgyalást folytatni Bosznia annexiójáért adandó kárpótlás dolgában, ha az osztrák-magyar konzulok rövid időn belül arról fognak jelentést tenni, hogy a

török kormány eredményesen lép közbe a kikötőkben a bejött megszüntetésére.

Indulás Boszniába.

Nagyváradról sürgönyzik: Hajnalban már nagy tömeg állt a közös kaszárnya előtt. Ot órakor gyülekezést fuvatott a 37-ik gyalogezred zászlóaljának parancsnoka, Menei őrnagy a zenekisérettel, az összes tisztek társaságában vonult a zászlóalj a vasúthoz, hogy állomáshelyére, Mosztárba utazzék.

Zágrábból sürgönyzik: Az 53-ik gyalogezred parancsot kapott, hogy azonnal vonuljon a szerb határra. Az ezred teljesítette a parancsot és éjjel után elindult.

Pécsről táviratozzák: A boszniai 15-ik hadtestnek a fölemelt békelétszámra való helyezése iránt tett intézkedésnek megfelelően ma éjjel a 69-ik gyalogezrednek mintegy ezer főre kiegészített zászlóalját utnak indították Bilek felé. Az itteni helyőrségnek ily módon szükségessé vált kiegészítésére ezen ezred kaposvári zászlóalját vezényelték Pécsre. Ugyancsak a 15-ik hadtest kiegészítésére a kassai 6-ik hadtesthez tartozó nagyobb csapat indult Boszniába.

Kassáról — mint onnan táviratozzák — ma éjjel a 34-ik gyalogezredtől 220 katoná indult egy főhadnagy vezetésével Rogapicába.

A losonci 25. és az egrői 60-ik gyalogezred szintén küld 200—200 katonát Gorodára, illetve Dwornikba. A Miskolcon állomásozó 65-ik gyalogezrednek egy zászlóalja és a Lőcsén állomásozó 85-ik gyalogezred zászlóalja (22 tiszt, 800 ember) szintén ma éjjel indul különvonattal a boszniai hadtest területére.

Budapestről táviratozzák: Délőtt tíz órakor sorakozott a Mária Terézia-kaszárnya udvarán a hatodik gyalogezred első zászlóalja. A zászlóalj a keleti pályaudvar felé vette útját.

A Mária Terézia-kaszárnya előtt oly hatalmas volt az összecsoportosulás, hogy a villamos közlekedés is megakadt. A zászlóaljat kikísérte az ezredes és az egész tisztikar.

Ugyanabban az időben a 38. gyalogezred egy zászlóalja is végigvonult a köruton és a Rákóczi-uton. A nyugoti pályaudvaron érkezett meg és onnan a keleti pályaudvarra masirozott.

Tíz órakor szálltak be a bakák a vasúti kocsikba. Először a hatosok, asután a harmincnyelcások, végül egy zászlóalj utasskatoná. A perrenon tisztek jártak fel a alá. Kijött a hatos újdélki ezred egész tisztikara, hogy elbucusszék a katonáktól. Az utra kés katonák éppen nem voltak szomorú hangulatban. Egy részük kiénekel az ablakon, másik rész a perrenon kuszongatva járta a csárdást. Sokan észkevesebben bucsuztak övéiktől.

Később a vonat indulása előtt Csibulka hadtestparancsnok megérkezett a pályaudvarra.

A zászlóalj parancsnok jelentést tett neki, mire a hadtestparancsnok németül rövid beszédet mondott a katonákhoz.

— Nem akarom — ugymond — a válást nehezebbé tenni, tehát csak röviden mondom bucsut. A visszavonulásra! Legyetek bátrak!

Csibulka ekkor egyenként kezét fogott a katonatisztekkel. Bucsuzkodás, ölelés, *Kucsek* ezredes jelt ad a kőrősnek; egy fűtyszó és a vonat megindul a katonákkal Bosznia felé.

Nagyváradról jelenti egy újabb távirat: Az itteni térparancsnok távirati utasítást kapott a belügyminisztértől, hogy a Nagyváradon állomásozó legénység 8 napon belül készen álljon a Bosznia felé indulásra. Nagyváradon van a 37. gyalogezred, a 7. huszárezred és a 19. tüzéregosztály. Grűzweig altábornagy ma távirati utasítást kapott, hogy gondoskodjék róla, hogy a mozgósítási költségek mielőbb folyósíttassanak. Intézkedés történt a három utolsó évfolyam póttartalékosainak behívására.

Az önkéntes-iskolát ma váratlanul feloszlatták és az önkénteseket az egyes századokhoz osztották be.

Nagybecskerekéről táviratozzák: A nagybecskereki 29. gyalogezred már Bosznia felé 3. zászlóaljának kiegészítéséül ma reggel 250 főnyi legénység 1 főhadnagy és 8 altiszt vezetésével Neveszinyébe indult.

Kolozsvárról táviratozzák: A 68. gyalogezred első zászlóalja ma Mosztárba indult.

Aradon átvonuló katonák.

Ma, pénteken hajnalban az Erdély felől jövő aradi vonattal tömegesen érkeztek azok a katonák, akiknek még a hadvezetőség kiszámíthatatlan bölcsesége következtében a zord Bosznia és Hercegovinába kell lemenniük. Több mint ezerkét száz póttartalékosot vittek keresztül ma hajnalban az aradi vasúti állomáson. Ezeket Székelyudvarhelyről, Szászváro. ról és Marosvásárhelyről hozták, hogy Budapestet át a hercegovinai Mosztárba, Bilekbe, Stolácba, a boszniai Banjalukába szállítsák. A katonák között sok volt olyan, akiket családjától szakított el a váratlanul kiadott, de még mindig erősen titkolt, részleges mozgósítási parancs. A szomorú csapat majdnem egy órát időzött Aradon.

Dalmácia felé.

Fiuméből táviratozzák: A dalmát kikötő megerősítésére pénteken 8 zászlóalj katonaság érkezett a városba az államvasuton és a déli vasuton. Vasárnap a katonák az Ungaro Kroata hajóin a dalmát kikötőkbe mennek. A polgári hatóságok az elszállásolásra még nem kaptak utasítást. A katonaság számára nagymennyiségű ágynemű és hadiszer érkezett. A trieszti hadseregszállítási vezetőség „szigorúan bizalmas” jelzésű rendeletét ma kézbesítették a révhivatalnak és a szállító társaságoknak.

A hadvezetőség megbízásából Polák kapitány katonai bizottsággal megjelent a révhivatalban, hogy az elszállásolási módokat megbeszélje. A hatóság minden felvilágosítást megtagad.

Az új zászlóaljak.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A hadapród-iskola negyedéves növendékeit pénteken tiszthelyettesekké vagyis az új elne-

vezés szerint zászlósokká léptetik elő és beosztják a csapatokhoz. Az új 17-18 éves zászlósok szombaton bevonulnak.

Hasonló intézkedés történt Kassa, Temesvár, Nagyszében és Károlyváros hadapród-iskoláiban.

Véres esete?

Kaposvár-ról táviratozzák a következő, még meg nem erősített hírt:

A kaposvári 44. számú gyalogezrednek Bilekben állomásozó csapata néhány nappal ezelőtt összetűzött a határon egy szerb bandával. Heves harc fejlődött ki, melyben Kreisznér főhadnagy elesett, három baka súlyosan megsebesült.

Kreisznér nemrég végezte a posta- és táviróti tanfolyamot és hozzátartozói előtt még néhány nappal Boszniába való távozása előtt kijelentette, hogy a hadsegregből ki fog lépni.

A tőzsdén.

Budapest-ről táviratozzák: A börzét állandóan izgalomban tartják a háborúról szóló hírek. A budapesti tőzsde megnyitáskor a külföldről és az országból érkezett kedvezőtlen hírek hatása alatt az irányzat lanyha volt. Később Bécsből megcáfolták a rossz híreket, mire áremelkedés következett. Az emelkedő irányzat zárlatig tartotta magát.

Merényletek.

Konstantinápolyból jelentik: Egy ottani lap levelet közöl egy bolgár helyőrségből, mely szerint november 28-án mise közben bombát dobtak a templomba, mely azonban az óriási pánikon kívül egyéb bajt nem okozott.

Konstantinápolyból jelentik: Izmail Machir basa hadosztály-tábornoknál a hadügyminiszter egy embere jelent meg, aki levelet nyújtott át neki, melyben a miniszter felszólítja a tábornokot, hogy jelenjék meg nála. Midőn a tábornok a miniszterhez ment utközben egy tiszt agyonlőtte. A gyilkos megszökött.

A szkupstina a háborúról.

Belgrádból táviratozzák: Ma délelőtt a szkupstinában titkos gyűlés volt, amelyen a nemzeti veszedelem ügyében kiküldött bizottság tette meg jelentéseit. Milovanovics külügyminiszter kifejtette azt a meggyőződését, hogy a nagyhatalmak az annexiót elfogják ismerni és Szerbiának, mely egy háborúra most teljesen előkészületlen, nem marad más hátra, mint egy esetleges kompenzációval megelégedni. Hír szerint Milovanovicsnak ez a bejelentése óriási konsternációt keltett, különösen Pasics hívei között, akik leghevesebb támadásokat intéznek a külügyminiszter ellen és mindent elkövetnek megbuktatására.

Cáfol a hadügyminisztérium.

A hadügyminisztérium ma este hivatalos cáfolatot adott ki. Kijelenti ebben, hogy a szerb bandákkal való összeütközésről terjesztett hírek valótlanok. Semmiféle összeütközésről a hadügyminisztériumban nem tudnak, mert ha tud-

nának, azokat nyilvánosságra is hoznák. A hadügyminiszternek — ugymond a cáfolat — nincs szándékában eltussolni azokat az eseményeket, melyek tényleg megtörténtek.

Magyarország-Ausztria károsodása.

A balkáni zavar következményei.

Tudvalevő, hogy a Balkánon bojkottálják az annexió miatt Ausztria és Magyarország áruit. Balkán népe nem akar többé tőlünk vásárolni. Felvetődött a kérdés, hogy mennyit ártott nekünk a bojkott eddig és minő kihatással lehet az a jövőben. Erről a Balkánnal való összeköttetésünket kitűnően ismerő Elek Pál, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság vezérigazgatója a következőket mondta:

— Nem kérlek tőlem pontos statisztikai adatokat, amelyeket komoly képpel senki sem adhat. De adatokkal szolgálhatok és belevilágíthatok a helyre. Hogy az adott pillanatban milyen erejű és arányú a kár, amelyet a bojkott okoz, arra néhány példát mondhatok.

Mi évtizedek, sőt évszázadok óta ellátjuk Törökországot lovakkal. Most is volt egy pályázat kírva 2500 lóra másfél millió korona értékben. A pályázattól elűtöttek bennünket, orosz szállítók kapták meg.

Egy év óta folytak a tárgyalások, hogy magyar kéz szállíson petróleumot Szerbiának, ahol a petróleumellátás állami monopólium. Szó volt 8 millió korona értékű petróleumról, amelyet az utolsó pillanatban oroszoktól vásároltak meg.

Törökországban is elvesztettünk az utolsó hetekben 1 millió korona ára petróleumszállítást.

A bojkott előtt a Balkánra faforgalmunk mintegy 2 és fél millió korona volt. Ez is elveszett.

Cukorban három hónapi forgalmat véve számításunk alapján, eddig elvesztettünk 1500 vaggont 2 és fél millió értékben.

Állandó kivitelű cikkünk volt a Balkán felé: hajlított fabutor, bor, cement, üvegáru, sör és főleg évszázados exportcikkünk volt a zománcozott edény. Török hetivásárokon látni lehetett, hogy a nép, ha edényt vásárolt, azt megfordította, hogy fenakén rajta van-e a magyar korona? Mert az első zománcozott edénygyárat Mária Terézia alapította Zólyom-Brezón. Mind e cikkekben veszteségünk mintegy 2 millió korona.

Töltényt eddig Welsz Manfréd szállított Szerbiának. Most 6 millió korona árát angoloktól szerezték be.

Afrikai mérnök Aradon.

A Weitzer-gyár szállítmányai Afrikában.

— Az Aradi Közlöny (indóitójától) —

Arad, december 3.

Erdekes vendége van most a Weitzer János vagon és gépgyárnak. A világhírű ipartelep, melynek gyártmányai a kontinens minden részében alkalmazásban vannak, most Délafrika egyik épülő vasutját fogja ellátni vasuti kocsikkal. Johannesburgban, Transvaal főhelyén egy berlini és afrikai vasutépítő cég — Arthur Koppel — a hegyaljai motoroshoz hasonló jellegű vasutat épít. A vasút körülbelül ezerkétszáz kilométer s pályája nagyobb emelkedésű, továbbá kisebb sugarú görbékkel van kontemplálva.

A vállalat johannesburgi igazgatója, Bullmann Ede főmérnök tegnap Aradra érkezett, hogy az aradi vagongyárral tárgyaljon a kocsik készítésének ügyében.

A vonalon ugyanis benzinelektromotoros kocsikat járatnak s ezeket itt készítették.

Bullmann ma délután megtekintette a hegyaljai motoros pályáját és kocsijait is. Beutazta a vonalat s tanulmányozta a gépeket. A vagongyár már elkészítette a kocsik terveit. A kocsik úgy vannak tervezve, hogy a gép mögött egy fényes pompával kiállított személyszállító vagon van s minden gép csak egy ilyen vaggont visz. A kocsi teteje és oldalfalai drága bársonnyal van bevonva, az ülőhelyek valóságos remekei lesznek a kárpitosiparnak. Négy tengely lesz alkalmazva s a gépek annyira tökéletesek, hogy a rázás teljesen ki van küszöbölve. Hajtó erőül benzint által termelt villamosság szolgál.

Bullmann mérnök néhány napot tölt Aradon. Ma a gyártelepet tekintette meg s az ott látottak felett a csodálkozás hangján szólt.

Párisi estély a Mozi-ban.

A primadonna is megjelent.

A színházban — isten tudja hányadszor — a Tatarjárast adják. Mit csinál ilyenkor az ember, ha tisztességes szórakozást keres? Kabaré, orfeum minczen Aradon, ennyire még nem jutottunk, hanem van mozi s ott épen ma ugynevezett párisi estély. Serdülő diákoknak, bakfisoknak felcsillan a szeme és a tiltott gyönyör sejtése kellemes bizseréget okoz a szívük táján. Mi boldog felnőttek, akiknek már minden szabad, nem flyen érzésekkel megyünk a mozi párisi estélyére. Hiszen a rendőrségnek az aradi erkölcsök felett való gondos figyelme és éber őrködése előre biztosít bennünket, hogy az igazi érzékeltető erotikumokat száműzték s műsorból a csupán egy-két enyhébb mutatványszámot hagytak meg izeltől.

De nézzük csak az estély publikumát. Első impresszió, hogy a társaság határozottan vegyes. Ime: katonatisztek, köztük néhány nős kapitány, egy sójövédéki körlovas, ügyvédek, egy rendőrtiszt, (nem az inspekción), a törvényszék jegyzői karcsaknem teljes számmal, fiatal jogászok, több iparos, egy két már nem is kéteshírű hölgy. Azután sok sok baka, akiket ez a multság jobban izgat az annexió bonyodalmainál, valamennyi egy-egy Katit, vagy Maresát hozott magával, hogy annál nagyobb legyen a hecc.

No és végül, akit pedig illet volna legelőször említeni, itt van a pajkos primadonna, Kállay Jolán — óh szörnyűség — a mamája nélkül. Egy ismerőse nyomban meginterpellálja e miatt, és a bájos díva így válaszol:

— Oh a mama is el akart jönni, de én lebeszéltem. „Mama, ez nem neked való” — mondtam neki.

— Hát neked talán való? — kérdezte a mamám. De én kivágtam magam. Azt feleltem, hogy nekem el kell menni, mert ott olyasmiket látok, amiknek a színháznál hasandí vehetem.

Később egy fiatal tiszt telepszik a primadonna mellé.

— Hát maga itt? — kérdezte pajkosan.

— Igen, eljöttem, — válaszolt mosolyogva Kállay. De mondja meg őszintén, szabad nekem azokat a képeket látnom?

— Egész bátran megnézheti, — szólt a tiszt. Innen-onnan kilenc az óra s a nézőtér benépesedik. Egy borkabátos vidéki fiatalember levett káppal lép be. Körülnéz:

— Vagy ugy? — mondja és felteszi a vadászkalapot.

Most a katonabanda rázendít egy indulóra. A terem hirtelen besötétedik és kezdődik a mozi.

Azas, hogy először csak egyszerű képeket vetítettek a fehér vászonra, kevés, sőt még kevesebb ruházatu hölgyeket, különféle ingerlő pozitívokban. Csakhamar jön egy esomó mozgólénykép is. Ingpróba a fehérneműkereskedőnél, leányvásár, ahol a vevő alapos vizsgálat alá veszi az Eva anyánk kosztümjét is nélkülöző nőket. Egy ur pásztor-érát tölt egy kokottnál. Itt a vetkőzés művészi tökéletességgel történik a legapróbb részletekig. . . . Azután eloltják a hálószobában a villanyt, amelyet a férfi csak akkor gyújt fel, amikor a nőcske már elaludt. A jeles ur kapja magát, sebbel-lobbal felöltözik és hiányos toalettkben megeződik, néhány kobonát hagyva hátra a szerelmi légyott örömeiért. Es így tovább, de minek sorolnánk fel? Aki nagyon kíváncsi és szereti úvegen át nyalni a mézet, az nézze meg. Holnap új műsor lesz.

Az előadás végeztével a kifelé tóduló tömeg között egy munkáslegény jött ki, karján egy konyhatündérrel.

— Nem érte meg a harminc krajcárt, — dörögte elégedetlenül. Ennél máringyen is többet látam. Vagy tán nem? — fordult jelentős mosolygással a leány felé.

Az szerelmesen pillantott a legényre, aztán kart karba fűve, szorosan összesimulva gyors léptekkel indultak hazafelé.

Hát erre is jó, kérem, a mozi párisi estéje: — *hangulatkeltésre.*

„Ki velük!”

Vendéglőből kidobott cseh képviselők.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3.

Izgalmas botrány történt ma este tíz órakor Bécsben, egyik legelőkelőbb vendéglőben, ahonnan a földühösödött osztrákok a szó legteljesebb értelmében kidobták öt cseh képviselőt, akik között egy miniszter is volt. A botrányt természetesen a csehek és az osztrákok között támadt vad gyűlölet szülte.

Az izgalmas eseményről ezt a tudósítást kaptuk:

Ma este tíz órakor a bécsi Ratschausban, az osztrák főváros egyik legforgalmasabb vendéglőjében vacsorázott Schneider ismert keresztény szocialista és antiszemita képviselő több társával. Egyszerre csak megjelent ott Klofác cseh képviselő, Prázsek volt cseh miniszter és még három képviselő kíséretében. A társaság szintén vacsorázni akart, de abban megakadályozta őket a közönség. Ugyanis fölállott Schneider képviselő és harsány hangon mondta a közönségnek:

— Uraim, ebben a teremben tartózkodik Klofác cseh képviselő több társával. Azt hiszem helyes volna, ha eltávolítanánk őket innen!

— Ki vele! Ki velük! — orditozták a dühös osztrákok.

Ezután Schneider a Klofácék asztalához lépett és így szólt:

— Maga bitang hazaáruló, maga Szerbia zsoldosa. Semmi keresni valója sincs Bécsben. Takarodjék ki ebből a teremből!

A tömeg közül ilyen kiáltások voltak hallhatók:

— Pfüj Klofác! Le a csehekkel! Ki velük!

Ekkor Klofácék asztalához lépett a vendéglős és arra kérte a cseh képviselőket, hogy hagyják el a helyiséget még mielőtt nagyobb botrány volna.

— Jó, mindjárt megyünk! — mondta Klofác, de még sem távoztak el.

Erre a dühöngő tömeg borbaázott zsemeléssel dobálta őket, miközben folytonosan szidalmazták a képviselőket. Azután boros poharakat röpítettek az asztaluk felé, majd itallal locsolták le őket. Amikor még mindig nem akartak eltávozni, a vendégek mind az ötöt kutasztották a helyiségből.

A botrányról egész éjjel izgatottan beszéltek Bécsben.

Dagad az iskola-panama.

Elsikkasztott tandíjak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3.

A fővárosi rendőrségen egyre nagyobb apparátussal folytatják az „előkészítő iskolák” ügyét. Tegnap ugyanis az iskolai anyakönyvek és a bizonyítványok összehasonlításánál tapasztalták, hogy azok nem egyeznek. Egy csomó, ebbe a kompromittáló ügybe kevert polgári iskolai tanár sietett tehát az anyakönyvbe még az éj folyamán mindenfajta olyan pótló bejegyzéseket eszközölni, amelyek ma a rendőrségen feltűnést okoztak. Ezek az utólagos bejegyzések képezik az egész vizsgálat alatt a legsúlyosabb hamisítványt.

Sándor László kapitány, Szakály és Czövek fogalmazók már megkezdték a kihallgatásokat.

Eddig csak internátusok ellen folyt a vizsgálat, most szorra kerül majd néhány fővárosi és környéki magániskola. Különösen két környéki iskola van erősen terhelve, az egyiknek már volt is hasonló ügye. Kiderült, hogy ezek az iskolák is tömegesen vizsgáztattak és valamennyi ezen a módon.

Az előkészítők természetesen nem használtak tankönyveket, hanem jegyzeteket. Ezek a jegyzetek sem voltak rendes jegyzetek, hanem ugynevezett *puskák*, amelyek dió-söt mogyoróhéjban mondják el a tananyagot. A történelemből például csak a legfőbb eseményeket és a legnagyobb eseménynek is csak egy-egy sor jut. Így az egész történelmi tananyag néhány írott oldal.

Az előkészítők azonban „szentesítették” azokat a jegyzeteket, amennyiben odaadták az illető tanárnak, aki majdan vizsgáztatni fog és a tanár átnézte és ráírta a hátlapjára: „*Rendben találok és elfogadom a nálam vizsgázók képzési anyagának. N. N. tanár.*”

Ezért a járadékért a tanár urak esetenként és fejenként 200 koronát kaptak.

Szintén bünsös visszaélések derültek ki a tandíj-kezelés terén. Néhány polgári iskolai igazgató a tanítvány tudta nélkül folyamodott a tanácshoz tandíjmentességért. A tandíjmentességet nyert hallgató azonban nem tudott erről; ő fizetett tandíjat, amelynek összegén azután az igazgató és az „előkészítő” megosztottak.

Megjelent ma a főkapitányságon két vasutas, akik annak idején ilyen előkészítőben tanultak. Mikor ezekhez Korányi György segédtanfelügyelő nem az előre betanult kérdéseket intézte s azok emiatt felszólltak, Korányi így szólt hozzájuk:

— Köszönjék bukásukat az államvasutak igazgatóságának, mely mindenáron okmánygyárat akar!

A prágai statárium.

Megfékeztek a cseheket.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3.

A statárium kihirdetésének megvolt a kellő hatása Prágában. Ma már nem voltak olyan véres összetűzések, amilyenek az előbbi napokon. A vidékről ugyan még mindig érkeznek nyugtalanító hírek. Mai távirataink itt következnek:

Csendes nap.

Prágából táviratozzák: A statárium kihirdetése nem tévesztette el hatását. Az éjjel és a mai délelőtt nyugodtan telt el.

Prágából jelenti egy távirat: Jungbunzlauban tegnap komoly rendzavarás volt. Számos tüntető a kerületi kapitányság és a kaszinó elé vonult és betörte azok összes ablakait.

Boroszlóból táviratozzák: Innen 38 német diák elutazott Prágába az ottani német diákok segítségére. Mikor a porosz közoktatásügyi miniszter a diákok utjáról értesült, táviratozott a rektornak, hogy akadályozza meg az utazást. A rektor a pályaudvarhoz ment, ahol visszatérésre szólította fel a diákokat. Azok azonban ennek dacára elutaztak.

Bécsből táviratozzák: Grosz dr. és Stych dr. prágai polgármesterek két cseh képviselő társaságában hosszasan tanácskoztak Bienert miniszterelnökkel, akit a statárium visszavonására és arra kértek, hogy eszközöljön ki a polgármesterek részére audienciát a felség előtt. A képviselők kijelentették, hogy a cseh népet egyedül a német diákok tüntető sétája izgatta fel. Bienert miniszterelnök azt válaszolta, hogy nincs abban a helyzetben, hogy a kérésnek eleget tegyen.

Prágából táviratozzák: A cseh egyetem rektora az előadásokat karácsony utánig beszüntette. Ezen intézkedés megokolásaképp felhossa az általános izgatottságot, amely a nyugodt oktatást befolyásolja.

A statáriális eljárás.

Az osztrák büntető perrendtartás intézkedése a statárium tekintetében a következők:

A statárium dob. és trombitássó közt hirdető ki, ezenkívül közudomásra kell azt hozni falragaszok és hírlapok útján is, megjelölve ama büntetteket, amelyeket a statárium ideje alatt a törvény *halálbüntetéssel sújt*. A statárium kiterjed úgy a közveszélyre, mint a ciukostársakra és a bűncselekményben bármilyen módon résztvevőkre.

Az elsőfoku bíróság mint statáriális törvényszék négy bíróból áll, akik közül az egyik az elnök. Ezt a törvényszéket katonaság támogatja. A közigazgatási hatóság gondoskodik arról, hogy a hóhér készen legyen, vagyis a *halálos ítéletet azonnal végre lehessen hajtani*.

A rögtönítélő bíróság elé azok állítandók, akiket tetten érnek, vagy akikről föltehető, hogy bűnösségük hamar kiderül. Katonák fölött is ítéltet ez a bíróság.

A büntető eljárás meg nem szakítható és legfőbb három napig tarthat. Ha a bíróság kimondja a vádlott bűnösségét, akkor *azonnal kimondja a halálbüntetést is*. Bayhább esetekben és ha elrettenítő példaadás már történt, a bíróság 5—20 évi súlyos börtönbüntetést is

mondhat ki, huss éven aluli bűnöket csakis börtönre ítélhet.

A régi bírói bíróság ítélte ellen nincs fölébbség. Az ítélet végrehajtását még a kegyelmi kérvény sem akadályozta meg, bárki adja is be. A halálbüntetés rendszeren két órával az ítélet után végrehajtandó, csupán az elítéltnak kifejezett kérelmére adható még egy órai halasztás, ha a halálra elő akor készül.

Megbüntetett felperes.

Csutak Károly tanui.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

Az aradi törvényszék ma egy jelentékeny polgári per tárgyalása során a perrendtartásnak egy olyan szakaszát alkalmazta, amelyre a bírói gyakorlatban rendkívül ritkán kerül sor. A bíróság ugyanis nagyobb pénz bírsággal sújtotta Csutak Károly aradi temetkezési vállalkozót, mert Csutak, aki egy ügyben felperesként szerepelt, olyan tanukat jelentett be, akik a dolgról mit sem tudtak, s így nyilvánvalóan csak arra szolgáltak, hogy kihallgatásuk által az ügy elintézése késleltessék.

A szóbanforgó per onnét származott, hogy Csutak temetési költség fejében perelt egy özvegy asszonyt az aradi járás-bíróságnál, a pert azonban bizonyítékok híján az első fórumon elvesztette. Csutak az ítélet ellen felebbezett s így került az ügy a törvényszék polgári felebbeviteli tanácsa elé, amely a perben már több tárgyalást tartott. A mai folytatolagos tárgyaláson Ribiczey Ferenc törvényszéki bíró elnökölt és kihallgattak két tanut, akikre Csutak a legutóbbi tárgyaláson hivatkozott, mint akiknek közvetlen tudomásuk van a követelés jogosultságáról. A tanuk azonban a bíróság előtt kijelentették, hogy az ügyről mit sem tudnak, sőt a peres feleket sem ismerik.

E váratlan vallomások után a bíróság nyomban tanácskozássra vonult vissza és Csutakot négyszáz korona pénz bírságra ítélte a polgári perrendtartás ama szakaszára való hivatkozással, hogy az olyan fél, aki az ügy elintézését tudva késlelteti nem létező, vagy az ügyről mit sem tudó tanuk bejelentésével, háromszázhatvan koronáig terjedő pénz bírsággal sújtandó. A törvényszék egyuttal jóváhagyta az elsőbíróság ítéletét és Csutakot keresetével elutasította.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Vig paraszt, operett. Bemutató előadás. (A bérlet.)
Szombat: Vig paraszt, operett. (B bérlet.)

Gyermekek a színpadon.

Ma délutánra új képet öltött a festett világ. Ott, ahol az élet sóját drámáit, az operettek ledérsegeit, francia bohósatok kosonériáit uralkodnak, ma izgatottságtól remegő leánykák vették át az uralmat. Ők mulattatták a közönséget bájos ártatlanságokkal és a sok rejtett tás, mely a zenélésig volt nédtéren fhangsott, mind nekik szól, akik előtt eddig rejtő-

lyes valami volt a színpad és a kulisszák világa.

Az aradi állami polgári leányiskola volt és mostani növendékei rendeztek jótékonycélú előadást, mely a szereplőknek édes dicsőséget, a jótékonycélúknak pedig sok sok kincset hozott.

Déltán három órakor ösönével tödült a publikum a színházba, hogy láthassa a kis lányokat a nagy színpadon. Benn az öltözköben lázasan készülődtek a szereplők a nagy pillanatra, mikor szemtől-szemben állnak majd a publikummal. Végtelenek tejszó cigánymusika után kijött, nem kirabban a függöny elé egy bájos leányka, Fetter Iréa és egy rutinorozott művésznőt megcségyenítő biztonsággal mondta el a prólógot. Aztán felemelkedett a függöny és jött szép leány, az iskola végzett növendékei, eljátszották a tél tündére című játékot. Bittó Ilonka a Tél tündérét adta sok ruddal, Ács Margit (Télöröm), Könyves Rózi (Ünöp), Medvetzky Etelka (Mese), Vertán Sirolda (Vig-ság), Tóth Iréa (Jótékony-ság) olyan ügyesen asszisztáltak a Tél tündérnek, hogy igazi tündérorozsággá varázsolták a színpadot. A koronát erre az előadásra egy csöppnyi kis gyerek tette fel. Prohászka Elvira a kis árva gyerek szerepében maga volt a testet öltött báj. Kapott is olyan tapsot, hogy ünnepeit primadonnák is megirigyelhetnék. A tél tündérét pompásan rendezett ölképek tarkították, melyeket az intézet növendékeiből összeállított énekkar kifogástalan éneke kísért.

A jóslat című monológot adta elő aztán Kondor Anna meglepő előadó tehetséggel. Összör kellett a függöny előtt megjelenete. Rudnyánszky a tavasz tündére című színművével fejezték be a nagy sikerű színház előadását. Blaskovich Edit, Margit szerepében elragadó volt. A legnagyobb dicsőretil emlékezünk meg Semanek Margitról (Gizella), Szathmáry Bertáról (Tavasz tündére). A kedves darabot tánc fejezte be, melyet szebbnél-szebb kis lányok valóságos művészettel lejtettek a cigány bozónyosan rossa muzsikájára.

A kis szereplők és tanárnők büszkék lehetnek a sikerre és a jótékony cél nem választhatott kedvesebb apostolokat, mint azt a lányserget, mely ma szívóbi gyönyörködtetett bennünket. H. S.

* Magyar és idegen festők kiállítása. Értékes tárlat nyílik meg holnap a Weiss Leó cég tárlati helyiségében. Neves magyar és idegen festők művei, vagy hetven szép kép érkezett le ma a fővárosból, ahol már a műértő közönség nagy tetesőséget vívták ki. A magyar mesterek közül művész munkákkal szerepelnek: Katona Nándor (egy festől tájrészlettel), Poor Bertalan (Füddő gyermekek), Böhm Ritta, Komlószigmond (Hollandi lány), Kézdí-Kovács László (Érdőrézlet), Tihanyi Béla, Neogrady Antal, Horváth Mihály, Wunche Rószó, Spányi, Endrey és még mások. A külföldi festők közül különösen a hollandok és németek vannak képviselve baces művekkel. Igen értékes képek Holmetst "Éföll nap" ja, Arnegger festői erdő-részlete, Ludvig Urbán "Kovács-műhely"-e, Valero nak, a spanyel mesternek "Ermen"-je. Kaufmann Adóinak, a szenlalls művésznak a "Hasatér juhnyáj" című festménye a tárlat egyik legkiválóbb darabja. Charpin női feje, Gladelomak lovránai részlete, Beck állatfestményel, Rheyme normandiai tája szintén kiváló darabjai a tárlatnak.

* A kedélyes paraszt. Pénteken lesz a bemutatója Fali Leó legújabb operettjének, a n-gyszerű "Kedélyes paraszt"-nak. Ennek a pompás darabnak mindeütt óriási sikere volt. A szerepeket Kállay Jolán, Zlay Margit, Bankóné, Poiger Lóvay, Hunyady, Faludy.

Delli, Várny, Ladisslay, Kulcsár és Benkó Gál já'szár.

* A tulsó partról. A jövő hét színház eseménye a hétfői premér lesz. Ekkor mutatják be Félix Saitennek "A tulsó partról" című három egyfelvonásosból álló dráma ciklusát. A budapesti Magyar színházban órlási sikert aratott "A tulsó partról". A három egyfelvonásos darabban részt vesz a színház egész dráma és vígjátéki személyzete. A próbák napnap után folynak.

* Fráter Lóránd egyetlen hangversenyére maig annyi jegy kelt már el, hogy néhány nap múlva jegy a hangversenyre nem lesz kapható. A hangversenyt rendező Weiss Leó cég felhívja azokat, akik jegyeket előjegyeztek, hogy azt egykét nap alatt váltsák ki.

* Napoleon élete. Szensáció megfőnyképét mutat be pénteken az Uránia színház. Nagy Napoleon életét, dicsőseges pályafutását és bukását mutatja be olyan mozgóképnyképben, mely a csalódásig híven tárja elénk ennek a nagy embernek páratlan életét. Nincs olyan ember, akit ne érdekelne a franciák legnagyobb uralkodójának, Napoleonnak a történelemben egyedül álló, meteoroszerű élete. A császár hadnagy korától a wateriól titkózetnél bekövetkezett bukásáig fölölel minden momentumot és a kép, ami csak fontossággal bírt Napoleon életében. A klasszikus képet még szombaton és vasárnap mutatja be az Uránia. A östörtők este bemutatott pikáns képek órlási tetessét arattak.

HIREK.

Viszik az aradi háziezredet?

Ellenőrizhetlen hírek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

Az Aradi Közlöny mai száma jelentette, hogy hír szerint V ar j a s s y Lajos polgármester a hadügyminiszteriumból azt az értesítést kapta, hogy a 33. gyalogezredet a közeli napokban szintén leviszik Boszniába, a montenegrói határra, mert az egész VII. hadtest elszállítása küszöbön van. Nem tudai, vajjon e hír közlése eredményzte e, vagy beavatott helyről is terjesztették-e, de városzerte a legkomolyabb formában beszélték, hogy a háziezred csak ugyan utra készen van. Az összes előkészületek megtörténtek már napokkal ezelőtt, az élelmiszerek, a töltevények és a ruhane-mük teljesen előkészítve vannak a várbán. A katonai ügyosztályban a tartalékosok behívója rendben van és 24 óra alatt megtörténhetik a tartalékosok behívása. Azt is határozottan állítják, hogy tegnap és ma ágyneműeket szállítottak a várból Bosznia felé.

E híreket illetően tudakozódtunk illetékes forrásnál a katonai körökben. E helyeken azonban tartózkodóan nyilatkoztak a dolgról és megcáfolni igyekeztek a háziezred elszállításának híreit. Ezt mi és a publikum is egész természetesen találja, és nem is ütközik meg rajta. Hiszen e híreket a katonaságnál hivatalos titoknak tekintik, azok elárulását pedig a legszigorubban torolja meg a katonai hatóság. A közönség — gondolja az illetékes fórum — ráér akkor is megtudni, hogy tényleg elviszik-e az aradi bakákat, ha már a vonatra rakták őket. De nem lehetetlen, hogy még akkor is tagadják.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 4 én az időjárás: változó, hűvös, éjszaken és keleten elvélve csapadék.

— **Kitüntetett főurak.** B é c s b ő l táviratozzák: A király hosszú szünetelés óta most több főurat tüntetett ki az aranygyapjasrend lovagja címmel. A kitüntetett grófok és hercegek ezek: Windischgrätz Ernő herceg, Pejacevich László gróf, Eszterházy Alajos herceg testőrkapitány, Kevenhüller gróf nagykövet, Rohan Alajos herceg, Potocky Román gróf, Széchenyi Miklós gróf nagykövet és Lobkovitz Nándor Zdenko herceget.

— **Steinheltné bűnügye.** Párisi távirat jelenti: A vizsgálóbíró kitalált egy Gafer nevű szöke, aki elmondta, hogy intím barátságban állt Steinheltnével és többször adott neki tippeket, mert az asszony nagy összegekben szokott játszani. A gyilkosság előtti napon is találkozott vele. Megkérdezték tőle, hogy miért olyan szomorú.

— **Ugyan ne kérdesse — felelt az asszony.** Az az istentelen ember (itt az urára célozt) ténkre teszi életemet. Bár csak megszabadítana valaké tőle.

A párisi „Humanité” egyik munkatársa, aki jól ismerte Steinheltnét, így ír róla: „Nem igaz, hogy az az asszony bomlott agyu. Gonosz nő az, kinek sohasem volt egy helyén az esze. Mint most. Hiszen ezt meg lehet állapítani azoktól a feleletekből, melyeket a vizsgálóbírónak adott. Mikor a szerencsétlen festő a legnagyobb gondokkal küzdött, és a nő idegen urakkal szórakozott és kocsikázott.”

— **Polónyi ismét bíróküldést kér.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Polónyi Géza a Kuriához intézett beadványában ismét bíróküldést kér. Azzal okolja meg kérelmét, hogy a budapesti esküdték elfogultságát egy ízben már megállapította a Kuria és ő semmiféle budapesti esküdtészek elé nem hajlandó állani.

— **A belügyminiszter üdvözlése.** Zima Tibor törvényhatósági bizottsági tag a következő indítványt adta be ma, a decemberi közgyűlés elé való terjesztés céljából:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottsági Tisztelettel benyújtom a következő indítványt:

Mondja ki Arad sz. kir. város törvényhatósági közgyűlése, hogy a m. kir. kormányt abból az alkalomból, hogy Andrásy Gyula gróf belügyminiszter a választói jog reformjáról szóló törvényjavaslatot az országgyűlés elé terjesztette, üdvözlé és egyben feliratilag kéri, a nagyjelentőségű reform életbeléptetésénél a magyar nemzeti szupremácia érdekében megóvása tekintetében ugyanast a gondosságot tanúsítani kegyeskedjék, mint amely a törvénytervezetben megnyilvánul.

Arad sz. kir. város köszönsége bizalommal és bizakodással tekint a kormány működésére, melytől az ország jövőjének új megalapozását, gazdasági és társadalmi téren a nemzet önállóságának és megerősödésének eredményeit várja.

Arra kérem a tekintetes törvényhatósági bizottságot, hogy indítványomat legközelebbi közgyűlésének napirendjére kitérje és azt elfogadni méltóztassék.

— **Elutaztak az aradi vár bosnyákkal.** Az aradi vár hét bosnyák foglya, akiket tegnap a csi-zári amesszia kiszabadított börtönükből, ma délután négy órakor elutaztak Aradról. Délután fel és le sétáltak a város utcáin, megtekintették Arad nevezetességét, délután pedig, miután megkapták a táviratilag kért pénzt Banjalukából, vonatra ültek. Budapestre utaztak, honnan csak holnap délelőtt fognak tovább menni Bosznia felé.

— **A fabidőjavítása.** Ismét egy nagy esemő pénz kellene a szerencsétlen hídnek a javítására elcsérelni. Másfél évtizedig díszelnek még a város szegényére s harmincezer koronán felül kell csak a javításra fordítani. Ma délelőtt bontotta fel a gazdasági szék a javítási munkálatokra beérkezett ajánlatokat. Ajánlatot tett: Probat Mihály aradi építőmester 84 333 korona 29 fillérért, Einvag és Klug ujeradi vállalkozók 33,670 korona 84 fillérért, Kádár és Böhm aradi vállalkozók 32,403 korona 64 fillérért, végül Fodor és Reisinger aradi építészek 30,094 korona 67 fillérért vállalja a munkát. A gazdasági szék a számvetéshez tette át a számítást céljából az iratokat a tanács szombatán dönt az ajánlatok felett. A munkát hétfélon kell kezdeni, mert május elejéig be kell fejezni. A közlekedés a javítás végrehajtása alatt sem fog szünetelni.

— **Lázadás a szegedi kórházban.** Szegedről táviratozza tudósítónk: A szegedi kórház betegek régebb idő óta panaszkodtak a rossz élelmezés miatt. Előgedetlenségük szerdái lázadásban tört ki. Ebéd után mintegy husz beteg tányérokkal, késekkel, orvoságos üveggel felfegyverkezve a folyosóra nyomult és vagy harminc ablakot dühös kiáltások közben betört. A kórház alkalmazottai telefonon rendőrséget hívtak, melynek segítségével helyreállították a rendet. Szigorú vizsgálat indult meg.

— **Az életmentő jutalma.** Kapucz Issó pécsi lakos a nyaron tüdőcső közben egy társát kimentette a Marosból. A belügyminiszterium most arról értesítette Aradmegye alispáni hivatalát, hogy értesítse Kapuczot, hogy bátor tette jutalmául 52 korona 50 fillért az aradi adóhivatalnál felvehet. Hogy jó Kapucz Issónak érdemes volt a saját életét 52 koronáért kockára tenni, azt csak ő tudná megmondani.

— **Eljegyzés.** Szabados János piúvarosi gyógyszerész eljegyzett Brunner Margitot, Brunner Béla előkelő aradi kereskedő nővérét.

— **Kell Maró cég ajánlja hírneves kelengye harisnyját és ruháissá remekét.** 3383

— **Öngyilkos urleány.** R u t t k á r ó l táviratozzák: A lipótszentmihályi állomás mellett a pályafő a vasuti vágányon teljesen összeroncsolt női holttestet talált. A vizsgálat megállapította, hogy az illető Bohus Vilma, Bohus Péter lipótszentmihályi ügyvéd leánya. A szép és művelt leány öngyilkosságának oka ismeretlen.

— **A hamiskárttyások ellen.** A Lidón, Velenében, Arbaziban, szóval mindenütt ahol jó módú emberek megfordulnak, már ismét megjelennek a mi hamiskárttyások, azok a veszedelmes gazemberek, kik csak a közelmúltban fosztottak ki néhány német embert. A budapesti főkapitányság azonban most erőlyesen jár el ellenük, nem akarja megvárni, amíg újabb áldozatok jönnek panaszra és az összes bel- és külföldi üdülő- és fürdőhelyekre megküldte ezeknek az embereknek arcképét és pontos személyleírását, hogy az előkelő urakat megismerjék és ha megjelennek, hazaküldjék. Az így nyilvántartottak között szerepelnek:

Kádár Antal 28 éves, egyedül foglalkozása, hogy huszárdönkentes volt. Már hamiskárttyásért gyakran volt büntetve. Ausztriából ki is tiltották, mert Bécsben megkoppasztott néhány mágnást. — **Andrényi (Zaitó) Ármin,** Eds 40 éves, többször volt büntetve. Tipusa a hamiskárttyásoknak, akinek ügyesége még a szakkörökben is bámulatot kelt. — **Szentgyörgyi (Horváth) Lejos** 40 éves, a banda magánosa, Horváth Odón Antal. Ludwig von Normann, Amilovsky Alfréd gróf álnomeket használja, legszívesebben mint gróf szerepel a szeretőit itt magával viszi, akik aztán lépre csalják a Palkát. — **Város Vince** Nándor, 25 éves, volt minisatéri hivatalnok, volt urlovas, volt ur, aki csalásért és síkkasz-

tásért már büntetve volt. Ő is mint báró, vagy legalább mint „von” szerepel. — A banda legifjabb, de azt mondják legügyetlenebb tagja Mező János, aki mindössze 23 éves. de már sajnos multja van.

— **Megtámadott rendőrök.** Opra Pável vincoellér tegnap este a Fejsze utcában nagy riadalmat okozott. Opra a járőrökre fegyvert fogott s lövéssel fenyegetett mindenkit, aki nem tér ki utjából. A járőrök láva, hogy részeg emberrel van dolguk, sietve menekültek a nagyhangú alak elől, aki kétkezű vadászfegyverből néhányszor a levegőbe lött. A kocsmákba is bebenézett s ott is golyót ígért mindenki- nek, aki azonnal el nem hagyja a helyiséget. A lövések zajára figyelmeztetés lett a rendőrőrszámolat s a lövések irányába sietett. Mire azonban a Fejsze utcába értek a rendőrök, Opra eltűnt. Lakásán keresték fel s már levethözve, ágyba f-kve találták. A fegyvert eldobták, nevét feljegyezték s távoztak. Az utcára érve azt vetették észre, hogy valaki lopva utánuk húzódik a fal mellett. Opra volt, aki hatalmas szekercét tartott kezében. Ügyet sem vetettek rá s tovább mentek, de Opra utánuk sietett és már kérésre emelte a szekercét, amikor Noe György ösvetető elkapta a támadó kezét s társa segítségével kicsavarva belőle a fegyvert. Előállították a rendőrség halóság elleni erőszak címén megindította ellene az eljárást.

— **Az adófelszámolási bizottság,** mely a megyeház kistermében folytatja működését, szombaton, a hó 5-én, a buttyáni kir. adóhivatal kerületehez tartozó községektől a III adó osztály kerületi adók kivételével befolyt felbecsések tárgyalását kéri meg. A bizottság ülésel napenként délután 3 óráról 6 óráig tartanak.

— **Likör aromák kitérő likőrök előállítására; — názilag — Vojtek és Weisnál.** 191

TARKASÁGOK.

(A tekintetes meg a nagyságos) A minap megessett, hogy egy országgyűlési képviselő nem fogadott el egy levelet, mert „csak” tekintetesnek volt címezve a borítékon. Mert hát ő nagyságos.

A képviselő urnak nem volt igaza. Mivelhogy tudnillik a képviselő urakat valóságban nem a nagyságos titulussal illeti meg, hanem a tekintetes. Ugy rémlik különben, hogy a tekintetes elm szebb is a nagyságosnál.

Eszébe kell juttatni a képviselő urnak, hogy Jókai Mór az *Uj földassur* című regényében az öreg Garamvölgyi milyen szépen megmondta Gricsáknak, a bécsi ügyvédnek:

— Akit mi tekintetesnek szólítottunk, azt megválogatjuk, uram! Ezt a címet nem adjuk meg mindenkinek!

És eszébe kell juttatni a képviselő urnak, hogy a megboldogult Tóth Béla, (a gyöngébbek kedvéért megjegyezzük, hogy ez is magyar író volt) a „nagyságos ur”-nak következő elmes definícióját csinálta meg:

— Nagyságos ur mindenki, aki a kávéházban legalább két krajcár borralalót ad a pincérnek!

Es eszünkbe jut még egy történet:

Egyezer eselédet fogadott egy nagyságos asszony, akinek a lakása udvari szótából megkényhaból állott.

— Zsuzsi, — mondta a nagysága a leánynak, — aztán figyelmeztetem, hogy ha idegen jön, hát azt ne ereszsze be szó nélkül! Hanem kérdesze meg a nevéét és jelentse be nekem. Mert urnaknál így szokás! Erti?

— Ertem, kezét csókolom!

Dél felé egyszerre csak becsöngtetnek az ajtón. Szalad a leány, megnézi, ki az. De nem ereszté be, hanem siet az asszonyához és a kapott utasítás szerint jelenté:

— Nagysága kezét csókolom, egy ember van odakünn!

— Miféle ember?

— Egy horddár.

A nagysága összezecsapja erre a kezét és felkiált:

De hát mért nem erősti be? Hiszen az a férjem, a nagyságos ur!

(A férfi.) Ez a jelenet egy aradi uri családban történt. A familia egyik leány tagja, a tizenéves esztendő: Emmácska olyan pajkos teremtés, hogy a szülei komolyan aggódnak miatta. A kis kisasszony egyáltalán nem feszélyezi magát, ha akármilyen vendégsereg van is náluk, — ő zavartalanul áldoz passziójának. Pedig a család régi nevelője, a bambaságáról közismert Tóni folytonosan leintí. A haragos szó azonban nem használ a leánykának. Sőt ha szelíden beszélnek vele, még többet lehet nála elérni. Ma is, amikor vendégek voltak a családnál, Emma úgy ugrált és pajkoskodott, hogy a nevelő ur kénytelen volt rászólni.

- Ne pajkoskodjék, mint egy fiu.
- Elég kár, hogy nem vagyok fiu.
- Hát szeretne férfi lenni? — kérdezte a nevelő ur, mert azt remélte, hogy így szépen lecsillapíthatja a rendetlenkedő leányt.
- Férfi? — kérdezi Emma. — En nagyon szeretnék az lenni. Hát a nevelő ur igen?

TORVÉNYKEZÉS.

Csendélet a pécskai kaszinóban.

- Az Aradi Közlöny tudósítójától. -

Arad, december 3

Ez év január ötödikén Friedmann József dr. magyarpécskai orvos nagyobb társaság előtt kritizálta Kellner Vilmos elemi iskolai tanító működését s állítólag így nyilatkozott:

- Kellner egyáltalában nem taníthatja a gyermekeket hit és erkölcstanra, mert jóra sem tanítja.

A dolog a tanító fülébe jutott és becsületsértés miatt feljelentette Friedmant az aradi ügyészségnél. A vádtaács rágalmazás vétsége miatt helyezte vád alá az orvost, akinek ügyét ma tárgyalta a törvényszék Köller János ítéltábiái bíró elnöklésével. A panaszos képviselőjében Sugár Jenő dr. ügyvéd jelent meg, a vádat Kovács József kir. ügyész képviselte. A tárgyaláson kihallgatott tanuk vallomásából a bíróság nem tudta megállapítani, tényleg használta-e az orvos az inkriminált kifejezéseket, mert több tanu azt vallotta, hogy Friedman ezt mondotta:

- Kellner azért nem képes tanítani, mert nincs kvalifikációja.

A törvényszék így nem látta belgasolva a bűnösséget és az orvost a rágalmazás vádjára alól felmentette. Az ügyész az ítélet ellen felbuzott.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. Lippa. A köszönbánya igazgatóságához küldött levélre megadják a kellő felvilágosítást, ha válaszbélyeget mellékel.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

- Kereskedelmi és ipari liceum az aradi kamarában. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara októberi közgyűlésén elhatározta, hogy a tél folyamán iparosok és kereskedők, valamint a közgazdasági ügyek iránt érdeklődő közönség részére kereskedelmi és ipari liceumot rendez. A kamara igazgatója most állította össze a liceum programját, amely felöleli a kereskedelem, vállalkozás és iparnak majdnem valamennyi részterét, a jelenlegi problémáit és az aktuális egyéb kérdéseket azt a részét, amelyekben legnagyobb szükség van az érdekeltek tájékoztatására. A liceum első előadása a hé 16 án, szerdán lesz a Kereskedelmi és Iparkamara gr. Apponyi Albert-körúton lévő dísztermében. Az első előadó Róka József pénzügyigazgató, aki az adóról fog értekezni bizonyára abban a vonzó modor-

ban, amely az új pénzügyigazgatónak leggyémbibb sajátossága. A pénzügyigazgató előadásait követni fogja Varjassy Lajos dr. kamarai titkárnak előadása a szocializmusról, a kereskedők és iparosok társadalmának a legjelentősebb kérdéséről. Egészen gyakorlati témát fog megbeszélni a következő estén Ottenberg Tivadar takarékpénztári vezető igazgató, a kamara illusztris tagja, aki a vártól fog értekezni. A pénzügyigazgató előadása aktuálisá teszi az új adóreform kérdését, melyet a kereskedők és iparosok szempontjából Zima Tibor kamarai II. titkár fog megbeszélni. Sorra jönnek ezután a többi aktuális tárgyak: a munkásbiztosítás ügyéről értekezik Reinhart Gyula kamarai alelnök, az aradi munkásbiztosító pénztár igazgatóságának tagja; a vasúti szállítási és tarifális ügyeket Hady Antal azev. tisztviselő fogja megbeszélni, a kereskedők és iparosok könyvvézetéséről Hehs Béla kamarai levelező tag, az Aradi Ipar és Népbank vezérigazgatója tart előadást, a munkások és munkások szervezésének kérdését Reisinger Sándor mérnök, kamarai levelező tag, az aradi Építőiparosok Szövetségének elnöke fogja tárgyalni, Kovács Vince iskolafelügyelő az ipar és kereskedelmi oktatásról, Stengl Andor iparfelügyelő pedig a munkásvédelemről tart előadást. A kamara úgy tervezi, hogy a nagyünnepek idején kivéve minden héten, még pedig lehetőleg a szerdai napokon rendezi az előadásokat s azokra minden érdeklődőt meghív és szívesen lát.

Budapesti áru- és értéktözsde.

- Az Aradi Közlöny távirati tudósítása -

Budapest, december 3

Amerika %-el magasabb, 10 ezer mm. 5 fillérrrel olcsóbb.

Az árak 50 kilonként számítva:

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Includes Buzsáprilisra, Tengerei majnara, Rozsáprilisra, Zabáprilisra, Buzsá1909 októberre, Rozsá októberre.

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény... 611 75
Magyar hitelrészvény... 708.-

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1908. évi december hó 4-én:

A) bérlet. A) bérlet.

Ujdonság, itt először:

A kedélyes paraszt.

Operette 3 felvonásban. Írta: Leon Viktor. Zenéjét szerzette: Fall Leó. Fordította: Révész Ferenc. Verseit Táberi E.

SZEMÉLYEK:

Table with 2 columns: Name, Role. Includes Lindeberer, Leóvev Lee, Kender János, Szabó László, Vince fia 9 év, Benkó Józseika, Zepf, kisbíró, Ladiszlay J., Vince, Faludy K., A vörös Lizi, Benkóné, Scheibeltraitter, Polgár S., Geröffy, Várnay Jenő, István, fia, Hunyady J., Viktória, neje, László Etel, Anamirri lánya, Kállay Jelen, Géza, fia, Dely Lajos, Remete, Kulesár L., Franciska, Zalay Margit.

Közvetlen este 7 óra fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadeg-tér mellett.)

Napoleon élete, fénykora és bukása.

Műsor 1908. december hó 4-én pénteken:

- 1. A parancsnok pipája. Bohózat. — 2. A ló mint életmentő. Életkép. — 3. Szerelmes levél. Kacagató. — 4. A legsötétebb Afrikában. Látványosság. — 5. Az apának mincs helye. Humoros. — 6. Nagyszében látkepe. Látványosság. — 7. Női fejdíszek. Színes. — 8. Idomított papagályok. Látványosság. — 9. Sport Marokkóban. Sportkép. — 10. A szenes legény fürdője. Kacagató. — 11. Házasságközvetítés. Bohózat. — 12. Szerencsétlen tüzoltó. Humoros. — 13. Oriási falpar Kanadában. Természet után. — 14. Szaladok kenyérért. Kacagató. — 15. Első díjjal kitüntetve. Bohózat. — 16. Napoleon élete, fénykora és bukása.

Előadások: Este 5 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Este 9 órakor

Nagy párisi estély,

Kizárólag felnőtteknek.

NYILTTER.*

A fűtési idény alkalmából ajánlunk:

- Porosz Salon Kőszent,
Porosz Dió Pirszenet,
Porosz Légszesz Koks,
Zsilvölgyi Salon Kőszent,
Vasaláshoz darabos Bükkfaszenet

Ugy faszén, mint összes Kőszén és Koks fajok Boros Béni-tér 2. sz. szenttelepünkön rostálva, kő és pormentesen kezeltek. — Szállítványainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban teljesítjük és csakis elősmert legjobb elsőrendű minőséget szállítunk. Házhöz szállítást saját kocsiainkkal eszközöljük. 3581
Szives megkereséseket Telefon sz. 139. vagy Andrassy-ter 14. sz. üzletünkben kérünk.

Uj! Tűzgyújtás papir és lágyfa nélkül „Lapidim” tűzalagygyújtóval, 2 nagyságban, 1 csomag 10 drb. 20 és 30 fill. Uj!

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése
Arad, Andrassy-tér 14. szám.

Kőszén

3.60 korona.

100 kg.-ként házhöz szállítatik 50 kg.-os plombázott zsákokban. —

Megrendelhető:

Erdélyi bánya r. t.

főraktáránál

Karolina-utca 7. sz.

Telefon 206. sz.

Telefon 688.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázoló

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

Szép mell

két hó alatt szerozhető a „Pillules Orientales” által, mely az egyetlen szer, miáltal a mell fejdését előmozdíthatjuk, annak erősségét helyreállíthatják és a női kebelnek gyönyörű telt formát ad, anélkül, hogy az egészségére kártékony lenne. Az arzenikum mentességéről írjuk. Kiváló orvosok által elősmertve. Teljes díszítés. 1 doboz használati utasítással 1 korona 54 fillér. Kérmetve.

J. Ratié, gyógyszerész Páris. Raktár Budapest: Török József gyógyszerárban. Király-utca 12. 5784

DEPILLOR

HAJVESZTŐ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnövés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánsatoktól! Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban 241

Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Valódi orosz, Caravan és chinai

TEÁK

eredeti csomagokban és kimérve

Valódi Jamaikai

RUMOK

ismert saját töltésű üvegeinkben

Legelőnyösebben ösmert bevásárlási hely:

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

Isolator szám 151.

Nagy könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

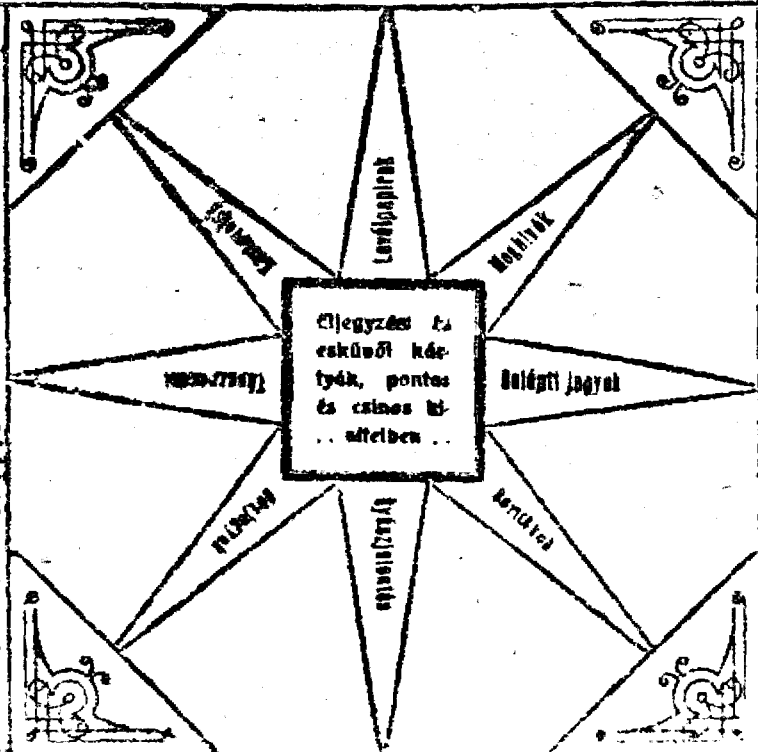
ARADON, JÓZSEF FŐHERCEG-UT 22. SZ.

Befőtartandó.

Résztve mindenki bevezetett és a mai kor igényeinek legújabb megvalósítását szereli.

NYOMDÁJÁÉ

hasznos és gyorsan készülő munkák gyorsan, pontosan és a legmodernebb technikával készítenek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 évi . . . . . 24 korona.

1 hónap . . . . . 2 korona.

Utánlag:

1 évi . . . . . 28 korona.

1 hónap . . . . . 2 kor. 40 f.

Garantáltosági tábla 50 f.

Kiadási ára . . . . . 15 f.

APRO HIRDETÉSEK.

A kinek

Ismerettség híján

szászvárosra,
szabolcsra,
kőrösre,
győrre,
székelyre,
borsodra,
hódmezőre,
pécsre,
váradra,
szabolcsra,
kőrösre,
győrre,
székelyre,
borsodra,

kőrösre,
gárdonyira,
szabolcsra,
szabolcsra,
békésre,
hódmezőre,
pécsre,
váradra,
szabolcsra,
kőrösre,
győrre,
székelyre,
borsodra,

AKI

eladni kíván

butort,
szongorát,
bor,
gyümölcsöt,
gabonát,

szőlőt,
mühelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

mindentel vétel vagy bérbévitel céljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legelőszobában és csóth, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetés

rovatait tartalmazja.

Végtelenül sajnálom,

hogy szerdán nem vettem előbb észre. El vagyok ragadtatva. Belloggá tenni, postával nevemre küldött néhány sorral. 3691

Az Andrássy-utról nyíló egyik legforgalmasabb utcában egy egyemeletes bérház eladó. Bővebbet Vörösmarthy-utca 3. sz. II. em. 16. ajtó. 3690

Keresek

jókarban lévő Sehunda-féle cimbalmot. Vargáné, Csernovits-utca 7. 3688

Legjobb francia divattlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-u. 201

Törvények

teljesen új, Ráth-féle diszkiadásban 1867—1895. évig 29 kötetben 25 frtért eladók. Czim a kiadóhivatalban. 5682

Csinosan kárpitózt

betegelő koci igen olcsón eladó. Kossuth-utca 19. szám. 5681

Karácsonyi pulykák

választva kaphatók, és nagyon szép fajkoczák és süldők. Orosznál, Arad, Wesselényi-u. 34. 3687

Veszek könyvtárakat,

egy-egy könyvet és hangjegyeket legmagasabb áron. 80,000 kötetes kölcsönkönyvtár és zenemű-kölcsönző intézet. Telefon 385. sz. Kerpel Izó könyv- és papirkereskedése, Aradon. Ugyanott tanuló felvétetik. 3161

Szövet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk remek választékban

Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület.

Vidékre mintákat készséggel küldök.

Legalkalmasabb

karácsonyi ajándékok

ajánlok

Gáz és villanycsillárokat,

asztali lámpákat modern kivitel és legolcsóbb áron.

Villanyvilágítási berendezéseket gyorsan, a falak rongálása nélkül végzek. 3678

Diamant Ferencz

Atzél Péter-u. 2. (Bohus udvar.)

Telefon 595. sz.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

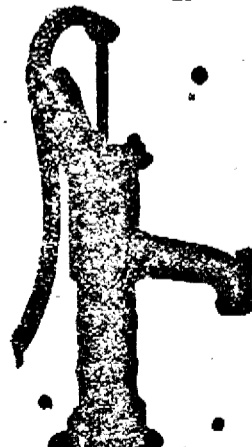
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátlanosságok azonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendő

Golyó szelepekkel. Köszögeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Gyakornokot,

ki a magyar és német nyelvet szóban és írásban bírja, s iró-dában már alkalmazva volt,

azonnali belépésre keresek.

Írásbeli ajánlatok a bizonyítványmásolatok csatolásával „Nagykereskedés 300” jelige alatt a lap kiadóhivatalába intézendők. 3690

Arad. szab. kir. város rendőrkapitányi hivatalától.

3640—1908. khsz.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Aradon 1908. évi november hó 27-ik napján egy darab vörösszőrű riska tehén, balfüle behasítva, elfogott.

A tulajdonos folyó évi december hó 11. napjáig a kapitányi hivatalnál jelentkezhetik és tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha a tulajdon-jogát beigazolni képes tulajdonosa, a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat mint gazdátlan jószág nyilvános árverésen el fog adatni.

Arad, 1908. évi december hó 8.

Rendőrkapitányság.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Figyelem!

Szőlőoltványt, szőlővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 korona, Delaware ezre 100 korona.

Czim:

5715

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ÜVEGCSISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAI-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 526.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

Elvállalja:

Csiszolt és sima tükrök, rézbe foglalt és egyéb művegezesek, modern kirakat berendezések, edzett üvegtáblák, velencei tükrök stb. gyors és jutányos elkészítését. Régi tükrök új fonsorozása mérsékelt árak mellett.

5641